

Det räcker inte med nya paragrafer!

Det finns ett glapp mellan alla goda ambitioner och det vardagliga sociala arbetet, skriver Gun-Lis Angsell i SocialPolitik nr 3/2009. Nya utredningar överbryggar inte det glappet. Eller nya utredare och nya ministrar.

Gång på gång tillsätts och genomförs nya statliga utredningar. Nya ministrar, utan erfarenhet – men med goda avsikter, visar handlingskraft. Men verkligheten förblir densamma. Vi måste nå längre!

Ett exempel från den sociala barnavården är den barnskyddsutredning som Kerstin Wigzell nyligen lämnat och som föreslår en ny barnavårdslag, Lag om stöd och skydd för barn och unga, LBU (SOU 2009/68).

Ett av förslagen är att fosterbarn ska tilldelas en kontaktperson, en namngiven socialsekreterare. Bra tänkt, men det är inte nytt. Sedan länge ligger uppgiften på socialtjänsten – socialsekreterare eller annan befattningshavare. Redan i 1924 års barnavårdslag stadgades att kommunerna hade skyldighet att kontrollera hur fosterbarn hade det i sina fosterfamiljer.

Men det har aldrig fungerat. Varken då eller nu. Fosterbarnens väl och ve hänger på fosterfamiljen. Vad säger att det ska fungera bättre för dem som har otur och hamnar i fel familj,

om man ännu en gång fattar ett beslut om samma sak och kanske ger befattningshavarna en ny titel och skriver nya riktlinjer?

Jag antar att utredarna är medvetna om detta. Men de har i uppdrag att göra ett "bra" jobb, att komma med förslag som passar den minister som initierat utredningen och som är ny, ambitiös – men okunnig och utan erfarenhet i frågan.

Utredarna sitter fast i utredarträsket, det vill säga de strukturer vi har för statliga utredningar. Uppdraget är att föreslå något som är politiskt gångbart och som man kan vara överens med kommunerna och deras organisationer om. I ett särskilt yttrande från Sveriges Kommuner och Landsling, SKL, höttas med pekfingret: Rör inte den kommunala självstyrelsen eller arbetsgivarens rätt att leda och fördela arbetet!

Man måste vara överens, annars blir det bråk och det vill ingen ha. När besluten är fattade på riksnivå ska de silas genom systemet, via Socialstyrelsen som ska säga sitt i riktlinjer och råd, till kommunerna som också ska formulera sina riktlinjer, vidare till socialchefer och motsvarande som säger; det där gör vi redan...

Socialstyrelsen är (har åtminstone hittills varit) tandlös i sin tillsyn och prioriterar samförstånd. Det gillar kommunerna; samförstånd är bra och till intet förpliktigande. Några länsstyrelser tillsynsenheter har mopsat upp sig på senare år, bland andra Stockholm. Detta har inte hjälpt. Nu flyttas tillsynen över socialtjänsten tillbaka till Socialstyrelsen, där den låg fram till för cirka 20 år sen. Och inte fungerade.

Utredningen genomsyras av goda ambitioner. Här finns många bra förslag och ett bra grepp är att återgå till en särskild barnavårdslag. Men förändras praktiken?

Problemet är att innan nya goda ambitioner och förslag runnit ner till praktiken är de utplånade. Allt förblir som förr. Tiderna förändras. Men för socialt utsatta barn är smärtan,

sorgen och övergivenheten densamma. Fosterbarn och andra barn fortsätter att fara illa. Kritik uppkommer. Nya regeringar, nya ministrar ställs till svars och säger; så här kan vi inte ha det och tillsätter en ny utredning...

Och så rullar det på. Alla är sysselsatta och får lön och ibland beröm. Och ministern och utredaren kommer i tidningen och uttalar sig.

Medan jag blir allt surare och tröttare. När får vi en förändring som påverkar det verkliga livet för det enskilda barnet, gamlingen, den funktionsnedsatta...?

[Gun-Lis Angsell](#)

PS. Lagstiftningen måste bli mer kraftfull skriver Lotta Edholm och Jan Jönsson på DN debatt den 18 augusti. Det är möjligt, men framförallt måste de lagar som finns tillämpas med barnets bästa i fokus. I artikeln menar författarna att föräldrars bristande omsorg bör kriminaliseras, på samma sätt som barnmisshandel. Det håller jag inte med om. Det vore absurt att kriminalisera människors handfallenhet och bristande förmågor.

Däremot, som de också skriver, att ökad samverkan med föräldrarna kan uppnås genom ett förbättrat samarbete mellan skola och socialtjänst, och att skolan genom intensivt stöd

till barnen kan skapa förtroende för samhällsapparaten och öppna helt slutna familjer. Skolan som möter alla barn varje dag måste bli en betrodd samarbetspart. DS

Gun-Lis Angsell är socionom med snart 50 års erfarenhet av social barnavård.

[Beställ SocialPolitik nr 3/2009](#) där artikeln ingår.

[Beställ SocialPolitik nr 4/2009](#) där Kerstin Wigzell, ordförande i barnskyddsutredningen, svarar.